

praktijk toe leiden dat alleen juristen die gespecialiseerd zijn in het verbintenissenrecht in staat zijn een juridisch houdbare ingebrekestelling te formuleren. Dat lijkt mij niet de bedoeling van art. 6:82 BW. Waar het bij een ingebrekestelling in mijn optiek om gaat, is dat de ontvanger eruit moet kunnen opmaken (a) dat de schuldeiser meent dat de ontvanger tekortschiet in het (op tijd) nakomen van zijn verplichtingen, (b) welke verplichtingen dat volgens de schuldeiser zijn en (c) dat de ontvanger een redelijke termijn wordt gesteld om die verplichtingen alsnog na te komen.

22. Het gerechtshof was in deze zaak duidelijk veel te streng voor de opdrachtgever geweest door enerzijds uit te gaan van de (foute) veronderstelling dat op hem de stelplicht rustte ten aanzien van het fatale karakter van de afgesproken planning en anderzijds de beslissing te nemen dat hij aan die stelplicht niet voldaan had, ondanks alle informatie die zich in het procesdossier bevond en het bewijsaanbod dat hierbij was gedaan. Het gerechtshof legde zelfs de milde opstelling van de opdrachtgever in de eerste dagen na 20 augustus 2015 in het *nadeel* van de opdrachtgever uit: het feit dat de opdrachtgever niet direct was gaan dreigen met schadeclaims vanwege de ontstane vertraging, maar zich kennelijk eerst richtte op (ook door het verstrekken van meerwerkopdrachten aan ECS) het beperken van (verdere) schade, droeg volgens het gerechtshof bij aan het oordeel dat ECS *niet* in verzuim was (r.o. 6.6 van het arrest). Het gerechtshof lijkt hierbij geheel niet te hebben meegewogen dat juist het dreigen met schadeclaims op dat soort momenten de problemen alleen maar erger maakt. Dit komt op mij over als een (niet-overtuigende) doelredenering.

23. Zou het gerechtshof met zijn beslissing hebben willen voorkomen dat er (opnieuw) bewijsverrichtingen of een memoriëwisseling moest worden toegestaan, in de hoop dat met een ferm eindarrest deze relatief langlopende zaak effectief tot een einde kon worden gebracht? Dergelijke overwegingen zijn vanuit menselijk oogpunt bezien wellicht te begrijpen – de werklast in de gerechtshoven is immers zeer hoog en de achterstanden zijn groot – maar ik zou toch hopen dat dit soort overwegingen geen redenen zijn voor een gerechtshof om het recht dan maar onjuist toe te passen. Rechtzoekenden moeten erop kunnen rekenen dat de wet correct wordt toegepast, ook als dat (op korte termijn) leidt tot meer werklast voor het gerechtelijke apparaat. De kans op cassatie is bij onjuiste of slecht gemotiveerde uitspraken ook groter, dus met slechte uitspraken wordt het probleem alleen maar verplaatst (naar de Hoge Raad en vervolgens naar een ander hof) en vergroot (door de extra kosten die de cassatie en procedure na verwijzing veroorzaken). Aan het vertrouwen in de rechtsstaat bij partijen draagt dit soort uitspraken ook bepaald niet bij.

24. Een neveneffect dat uitspraken zoals die van het gerechtshof in dit geval hebben, is ook dat ze bij advocaten het beeld bevestigen dat rechters partijen soms maar wat graag afrekenen op het vermeend onvoldoende stellen van bepaalde feiten of rechten. Advocaten die het gevoel hebben dat rechters bij het beoordelen van de vraag of een partij aan haar stelplicht heeft voldaan niet bereid zijn met de nodige welwillendheid naar de aanwezige processtukken te kijken, zullen eerder de neiging hebben om stellingen en argumenten in processtukken meermaals te herhalen en op allerlei denkbare manieren te presenteren. Terecht of niet: dit is een van de redenen waarom processtukken soms zo lang zijn. Als de rechtspraak advocaten wil stimuleren om kortere processtukken te schrijven, zou het wel helpen als er minder za-

ken worden afgedaan op het ‘onvoldoende stellen’ van feiten of argumenten die met een begripvol oog toch eigenlijk ook wel in de stukken te lezen zijn.

25. Wat de uitspraak van het gerechtshof in deze zaak in mijn optiek ook illustreert, is de essentiële functie die een mondelinge behandeling kan spelen in een civiele procedure. Hier had in hoger beroep geen mondelinge behandeling plaatsgevonden, maar enkel een ‘schriftelijk pleidooi’ (een grotere *contradictio in adjecto* ken ik niet). Het lijkt mij voor de hand te liggen dat tijdens een écht (fysiek) pleidooi toch best wat zinnige vragen gesteld hadden kunnen worden aan de partijen, bijvoorbeeld over de inhoud en uitleg van de gemaakte afspraken en de gevoerde (telefoon)gesprekken op de dag van de opdrachtverstrekking. Of dat er ook toe had geleid dat er wél een begrijpelijk gemotiveerd (en voor het rechtvaardigheidsgevoel van alle partijen aanvaardbaar) arrest gelegen had, valt natuurlijk niet met zekerheid te zeggen, maar de kans daarop was vast groter geweest. Mogelijk gaan partijen na verwijzing die gelegenheid alsnog benutten – tenminste als zij het procederen acht jaar na de uitvoering van dit project nog niet beu zijn. Van partijen die principieel rechtvaardigheid zoeken, wordt helaas vaak nogal wat geduld (en een flink budget voor juridische kosten) verwacht.

mr. R.A.G. de Vaan
advocaat bij Holla Legal & Tax

49

Onderlinge bijdrageplicht (draagplicht) van hoofdelijke schuldenaren in concernverhouding

Hoge Raad
24 februari 2023, nr. 22/02224, ECLI:NL:HR:2023:295
(mr. De Groot, mr. Polak, mr. Salomons, mr. Makkink, mr. Teuben)
(Concl. A-G Assink)
Noot mr. drs. ir. E.J.H. Zandbergen en mr. H.A. de Bruijn

Onderlinge bijdrageplicht ex art. 6:10 BW. Hoofdelijk schuldenaar. (In)direct profijt.

[BW art. 6:10, 6:12]

Essentie: De vraag hoe moet worden bepaald voor welk gedeelte de schuld de hoofdelijke medeschuldenaar ‘aangaat’ in de zin van art. 6:10 BW, kan niet in algemene zin worden beantwoord, maar is afhankelijk van de relevante feiten en omstandigheden. Daarbij kan betekenis toekomen aan het feit dat de andere (zuster)vennootschap (in)direct profijt heeft gehad van de financiering.

Samenvatting: Eiseres vordert betaling aan haar door een zustervennootschap, omdat eiseres als hoofdelijke aansprakelijke meer aan de bank zou hebben afgelost dan het gedeelte van de schuld dat haar aangaat in haar onderlinge verhouding tot de zustervennootschap. Omdat in de literatuur en in de rechtspraak geen eenstemmigheid bestaat over de betekenis van de draagplichtformule en dan met name over het antwoord op de vraag of indirect profijt van financiering een factor is die de onderlinge draagplicht kan beïnvloeden, stelt de rechtbank de Hoge Raad vijf prejudiciële vragen die betrek-

king hebben op de onderlinge bijdrageplicht van hoofdelijke schuldenaren in concernverhouding. De Hoge Raad overweegt dat de vraag hoe moet worden bepaald voor welk gedeelte de schuld de hoofdelijke medeschuldenaar 'aangaat' in de zin van art. 6:10 BW, niet in algemene zin kan worden beantwoord, maar dat het antwoord op die vraag afhankelijk is van de feiten en omstandigheden van het geval. De Hoge Raad benadrukt daarbij dat betekenis kan toekomen aan het feit dat de andere (zuster)vennootschap (in)direct profijt heeft gehad van de financiering en dat het aan de feitenrechter is om te bepalen welke betekenis en welk gewicht toekomen aan de relevante feiten en omstandigheden.

Jeroen Jakob Reiziger, in zijn hoedanigheid van curator in het faillissement van de besloten vennootschap De Buurtzuster B.V., kantoorhoudende te Assen, eiser in eerste aanleg, hierna: de curator, advocaat in de prejudiciële procedure: R.J. van Galen, tegen Brogema Real Estate B.V., gevestigd te Alteveer, gedaagde in eerste aanleg, hierna: BRE, advocaat in de prejudiciële procedure: T.T. van Zanten.

Zie voor de tekst van de conclusie van de A-G en de uitspraak van de Hoge Raad in dit nummer: «JIN» 2023/44.

NOOT

De Buurtzuster B.V. (*De Buurtzuster*) heeft zich hoofdelijk verbonden voor de terugbetaling van twee leningen die de bank aan haar zustervenootschap Brogema Real Estate B.V. (*BRE*) heeft verstrekt. De leningen worden onder meer aangewend voor de aankoop van een pand dat wordt gehuurd door De Buurtzuster. Vervolgens gaat De Buurtzuster failliet. De curator van De Buurtzuster (de *curator*) betaalt de bank onder meer € 197.531,50 ter zake van het aflossen van schulden van BRE aan de bank.

De curator vordert in deze procedure dit bedrag van BRE omdat De Buurtzuster als hoofdelijk verbonden meer aan de bank zou hebben afgelost dan het gedeelte van de schuld dat De Buurtzuster aangaat in haar onderlinge verhouding tot BRE. De curator doelt daarbij op een beroep op regres (art. 6:10 BW). Dat vorderingsrecht houdt in dat de hoofdelijke schuldenaar die de schuld heeft gedelgd voor het bedrag meer dan het gedeelte dat hem aangaat, plus de door die hoofdelijke schuldenaar in redelijkheid gemaakte kosten (art. 6:10 lid 3 BW), een geldvordering krijgt op de medeschuldenaren. Bovendien wordt de hoofdelijke schuldenaar voor het gedelgde bedrag voor zover meer dan het gedeelte dat hem aangaat, gesubrogeerd in de rechten van de schuldeiser, waarmee de zekerheden en voorrechten die de schuldeiser had voor dat meerdere deel of hem overgaan (art. 6:12 BW, zie ook Den Hoed, in: *GS Verbintenissenrecht*, art. 6:10 BW, aant. 13).

BRE stelt dat De Buurtzuster heeft geprofiteerd van de financieringen die aan BRE zijn verstrekt, omdat De Buurtzuster het pand heeft gehuurd dat BRE met de bankleningen heeft aangekocht. Volgens BRE is De Buurtzuster daarom draagplichtig voor de helft van de schulden die BRE is aangegaan en waartoe De Buurtzuster zich als hoofdelijke schuldenaar heeft verbonden.

Omdat in de literatuur en in de rechtspraak geen eenstemmigheid bestaat over de betekenis van de draagplichtformule en dan met name over het antwoord op de vraag of indirect profijt van financiering een factor is die de onderlinge draagplicht kan beïnvloeden, stelt de rechtbank de Hoge Raad vijf prejudiciële vragen die betrekking hebben op de onderlinge bijdrageplicht van hoofdelijke schuldenaren in concernverhouding. De Hoge Raad overweegt dat de vraag hoe moet worden bepaald voor welk gedeelte de schuld de hoofdelijke medeschuldenaar 'aangaat' in de zin van art. 6:10 BW, niet in algemene zin kan worden beantwoord, maar dat het antwoord op die vraag afhankelijk is van de feiten en omstandigheden van het geval. Daarbij dient erop te worden gelet 'wie de lening of het krediet heeft gebruikt of te wier beschikking de lening of het krediet is gekomen, alsmede op alle overige omstandigheden van het geval.' De Hoge Raad benadrukt daarbij dat betekenis kan toekomen aan het feit dat de andere (zuster)vennootschap direct of indirect profijt heeft gehad van de lening of het krediet. Ook overweegt de Hoge Raad dat het aan de feitenrechter is om te bepalen welke betekenis en welk gewicht toekomen aan de relevante feiten en omstandigheden. Prejudiciële vraag 5 (te weten of er aspecten relevant zijn voor de beoordeling van de vraag wie de financiering heeft gebruikt of te wier beschikking de financiering is gekomen) laat de Hoge Raad onbeantwoord, omdat die vraag zich niet zou lenen voor beantwoording in algemene zin.

De antwoorden van de Hoge Raad op de prejudiciële vragen zijn naar onze mening juist, al is er naar onze mening ook sprake van een gemiste kans.

De A-G geeft een uitgebreide samenvatting van uitspraken en meningen in de literatuur die vooral zien op de discussie of en wanneer rekening gehouden moet worden met direct of indirect profijt van een concernvennootschap. Uit die uitspraken en literatuur blijkt dat wordt geworsteld met bijvoorbeeld de situatie dat wordt doorgeleend aan een concernvennootschap of dat een concernvennootschap direct of indirect profiteert van het feit dat een andere concernvennootschap financiering heeft aangetrokken, waarbij er in de literatuur verschillende stromingen zijn over wat onder direct of indirect profijt moet worden verstaan (lenen van een derde, intern doorlenen, als concernonderdeel meeprofiteren van de groei van de hele groep, etc.), wanneer een partij draagplichtig is (enkel indien een partij zich daartoe verklaart, iedere groepsvennootschap, enkel intensief betrokken vennootschappen, enkel vennootschappen met voldoende macht in de groep, etc.) en op welke wijze de last tussen draagplichtigen dient te worden verdeeld (pro rata op basis van enige maatstaf of ieder voor gelijke delen, etc.). Kortom, een ware tombola met zeer veel mogelijkheden en dat zal nog veel meer het geval zijn indien concrete berekeningen worden gemaakt. De Hoge Raad heeft, zoals weergegeven in de conclusie van de A-G sub 3.4.1-3.4.3, in eerdere uitspraken al geoordeeld dat bij de beantwoording erop moet worden gelet wie de financiering heeft gebruikt of te wier beschikking de financiering is gekomen, alsmede op alle overige omstandigheden van het geval. Het is begrijpelijk dat de verwijzende rechter hier nog niet echt mee uit de voeten kan en naar concretere handvatten zoekt en aldus prejudiciële vragen heeft gesteld. Het antwoord van de Hoge Raad is echter goeddeels een herhaling van zetten en zal de verwijzende rechter waarschijnlijk niet erg veel verder helpen. Immers, uiteraard is van belang wie de financiering heeft gebruikt of te wier beschikking de financiering is gekomen,

maar verder kan worden gelet op alle overige omstandigheden van het geval. Dit antwoord is juist, maar daarmee nog niet goed bruikbaar. Daarom doen wij bij deze een suggestie om een en ander te concretiseren. Waar de diverse uitspraken en literatuur namelijk aan voorbij lijken te gegaan is het feit dat de relevante omstandigheden over het algemeen reeds zijn verwerkt in de financiële administratie van de betreffende vennootschappen.

Als vennootschap A bijvoorbeeld leent van de bank en (een deel van) die lening doorleent aan groepsvennootschap B, dan zal A immers een *intercompany*-vordering hebben op B. Die vordering staat op zich geheel los van een eventuele vordering op grond van regres of subrogatie, nu B deze schuld ook zal moeten voldoen als er geen sprake is van een regresvordering of als de regresvordering niet door B maar door C wordt ingesteld. Als in dit voorbeeld B hoofdelijk aansprakelijk is voor de verplichtingen van A jegens de bank uit hoofde van een door de bank aan A verstrekte lening en de bank spreekt B aan, dan zal B in beginsel het bedrag dat zij aan de bank heeft moeten betalen volledig kunnen verhalen op A. A kan haar *intercompany*-vordering op B verhalen, waarna de beide vorderingen onderling kunnen worden verrekend (indien aan de voorwaarden voor verrekening is voldaan). Een dergelijke verrekening is evengoed mogelijk als A gelden heeft uitgeleend aan B op een ander moment of uit een andere bron dan de door de bank aan A verstrekte lening. In die laatste gevallen zal er op zich geen of minder duidelijk sprake zijn van profijt van B uit hoofde van die banklening, maar zal de afwikkeling tussen A en B daardoor niet anders worden. Dat hoort immers ook niet. En als A een banklening aantrekt om bijvoorbeeld haar productiecapaciteit te verhogen waardoor B meer omzet kan genereren (bijvoorbeeld omdat zij de verkoopafdeling is), zal dit er ook toe leiden dat B meer afneemt bij A en daarvoor ook meer zal moeten betalen. Ook hier wordt het indirecte profijt over het algemeen dus reeds verwerkt in de financiële administratie. In casu geldt dit ook nu De Buurtzuster het pand huurt (en daarvoor dus huurpenningen dient te betalen) dat door BRE is aangekocht met behulp van de banklening. Ook als een Newco ter financiering van de overname van een vennootschap een lening krijgt van diezelfde vennootschap (welke bedrag die vennootschap geheel of gedeeltelijk aantrekt bij een bank) en deze Newco vervolgens als hoofdelijk aansprakelijke door de bank wordt aangesproken, zal deze Newco een eventuele betaling aan de bank kunnen verhalen op de vennootschap en kan (indien aan de voorwaarden voor verrekening is voldaan) dit worden verrekend met de vordering van die vennootschap op de Newco. Bezwaarlijk kan worden betoogd dat de Newco haar betaling aan de bank aldus niet zou kunnen verhalen op de vennootschap omdat de Newco (bijvoorbeeld wegens waardelijking of uitkeringen) indirect zou hebben geprofiteerd. De Newco zou dan de bank hebben betaald en dit niet op de vennootschap kunnen verhalen, terwijl zij dan nog steeds haar schuld aan de vennootschap dient te voldoen. En een uitkering door de vennootschap aan de Newco leidt er wel toe dat de *intercompany*-vordering van de vennootschap op de Newco kan afnemen, maar laat een regres- of subrogatievordering van de Newco onverlet.

Uit al deze voorbeelden blijkt dat direct en indirect profijt over het algemeen reeds verwerkt is in de financiële administratie van de vennootschappen. Nederlandse vennootschappen zijn op grond van titel 9 van Boek 2 BW, art. 3:25 Wet Inkomstenbelasting 2001 en art. 8 lid 1 en 8b Wet op de vennootschapsbelasting 1969 bovendien verplicht om tussen

groepsvennootschappen transacties *at arm's length* (ofwel marktconform) te bepalen. Op die manier is in de administratie van de betreffende vennootschappen reeds verwerkt wat het directe of indirecte profijt zou zijn. Dit ziet zowel op bijvoorbeeld intern doorlenen als op een hogere vergoeding wegens meer ingekochte producten of diensten van een groepsvennootschap. Een vennootschap profiteert niet louter en alleen omdat een groepsvennootschap een banklening aantrekt, maar bijvoorbeeld omdat die groepsvennootschap doorleent of haar activiteiten uitbreidt en de vennootschap aldus meer kan aankopen van of verkopen aan een groepsvennootschap. Daarentegen valt niet in te zien dat en waarom een vennootschap zou profiteren louter omdat een groepsvennootschap bijvoorbeeld in waarde stijgt, meer naamsbekendheid krijgt of langer kan blijven voortbestaan. De vennootschap is daar ook niet bij betrokken en dit vindt dan ook geen weerslag in de financiële administratie. De financiële administratie van de groep lijkt dus in beginsel een passend uitgangspunt en biedt tevens een kwantificering van de onderlinge vorderingen tussen de vennootschappen en van de omvang van de schulden van de betrokken groepsvennootschap(en) aan de bank op het moment dat de schuld aan de bank (deels) wordt gedelgd door een aangesproken vennootschap.

Aldus is het in onze ogen een gemiste kans dat de Hoge Raad de prejudiciële vragen niet op grond van art. 393 Rv heeft geherformuleerd en/of prejudiciële vraag 5 niet heeft beantwoord met het formuleren van een vuistregel luidende dat indien binnen een concern of tussen de desbetreffende tot een concern behoren vennootschappen geen afspraken zijn gemaakt of geen regeling is getroffen over de toerekening van financiering die is verstrekt aan een of meer van die vennootschappen en waarvoor een of meer vennootschappen hoofdelijk aansprakelijk zijn, in beginsel de vennootschap die door een derde op grond van haar hoofdelijke aansprakelijkheid wordt aangesproken het door haar aan die derde aldus voldane bedrag volledig kan verhalen op de schuldenaren die de betreffende financiering hebben ontvangen van de derde, zulks tussen deze schuldenaren onderling verdeeld pro rata naar het bedrag dat deze derde onmiddellijk voorafgaand aan die delging te vorderen had van ieder van de schuldenaren aan wie de financiering was verstrekt. Uiteraard kan dit anders zijn voor zover er aanwijzingen zijn dat de financiële administratie van de betreffende concernvennootschappen niet voldoet aan de wettelijke eisen. Een dergelijke vuistregel zou naar onze mening meer duidelijkheid kunnen geven. Immers, louter de opmerking dat erop dient te worden gelet wie de financiering heeft gebruikt of te wier beschikking de financiering is gekomen en dat voorts allerlei omstandigheden kunnen meewegen (waaronder mogelijk ook indirect profijt), zal een feitenrechter waarschijnlijk niet veel verder helpen en zal bovendien ook tot rechtsonzekerheid kunnen leiden nu er voor de feitenrechters onvoldoende concrete richtinggeevende antwoorden zijn gegeven.

mr. drs. ir. E.J.H. Zandbergen en mr. H.A. de Bruijn
advocaten bij Stonewater te Amsterdam

50

Aanbieden van excuses voor het slavernijverleden op 19 december 2022 is niet onrechtmatig

Voorzieningenrechter Rechtbank Den Haag
23 december 2022, nr. C/09/639455 / KG ZA 22-1087,
ECLI:NL:RBDHA:2022:14035
(mr. Vetter)
Noot mr. dr. R. van der Hulle

Excuses slavernijverleden. Onrechtmatige overheidsdaad. Maatschappelijke zorgvuldigheidsnorm. Ethische kwestie. Rechterlijke terughoudendheid.

[BW art. 3:305a, 6:162]

Essentie: Het aanbieden van excuses voor het slavernijverleden van Nederland op 19 december 2022 is niet onrechtmatig. Het gaat om een ethische kwestie en de Staat dient zelf te bepalen hoe hij een en ander daarbij wenst vorm te geven.

Samenvatting: Deze zaak gaat over het voornemen van het kabinet om op 19 december 2022, te weten voor de start van het herdenkingsjaar 2023, excuses te maken voor het slavernijverleden van Nederland. Eiseressen vinden dat de Staat onrechtmatig heeft gehandeld door dit op een zo korte termijn en eenzijdig te bepalen. Zij menen onder meer dat de Staat zou moeten wachten op de resultaten van een nog lopend onderzoek, eiseressen hierbij zou moeten betrekken en een meer geschikte datum zou moeten kiezen, zoals 1 juli 2023. De voorzieningenrechter benadrukt dat er een juridische basis moet zijn om de Staat te verbieden om op 19 december 2022 zijn excuses uit te spreken. Die basis is er niet. Van onrechtmatig handelen van de Staat is geen sprake in dit geval. De Staat wil iets doen waartoe hij zich moreel verplicht acht, maar wat niet juridisch kan worden afgedwongen. Het gaat om een puur ethische kwestie en de Staat dient zelf te bepalen hoe hij een en ander daarbij wenst vorm te geven. De rechter kan daarin niet ingrijpen.

1. De stichting *Stichting Eer en Herstel Betalingen Slachtoffers Van Slavernij in Suriname* te Amsterdam,
2. de stichting *Stichting Keti-Koti* te Amsterdam,
3. de stichting *Stichting Wi Kon Na Wan* te Amsterdam,
4. de stichting *Stichting Afro-Caribische levensbeschouwing en spiritualiteit* te Amsterdam,
5. de stichting *Stichting Multiculturele Communicatie* te Amsterdam,
6. de vereniging met volledige rechtsbevoegdheid *Wi-Sten* te Amsterdam,
eiseressen,
advocaat: mr. J. Breeveld te Haarlem,
tegen
de Staat der Nederlanden te Den Haag,
gedaagde,
advocaten: mrs. R.W. Veldhuis en M.E.A. Möhring te Den Haag.

1. In het kort: de zaak en het oordeel van de voorzieningenrechter

Deze zaak gaat over het voornemen van het kabinet om op 19 december 2022, te weten voor de start van het herdenkingsjaar 2023, excuses te maken voor het slavernijverleden van Nederland. Eiseressen vinden dat gedaagde (hierna ook: de Staat) onrechtmatig heeft gehandeld door dit op een zo korte termijn en eenzijdig te bepalen. Zij menen onder meer dat de Staat zou moeten wachten op de resultaten van een nog lopend onderzoek, belangenorganisaties (zoals eiseressen) hierbij zou moeten betrekken en een meer geschikte datum zou moeten kiezen, zoals 1 juli 2023. Eiseressen willen dat met dit kort geding bereiken.

De voorzieningenrechter benadrukt dat er een juridische basis moet zijn om de Staat te verbieden om op 19 december 2022 zijn excuses uit te spreken. Die basis is er niet. Van onrechtmatig handelen van de Staat is geen sprake in dit geval. De Staat wil iets doen waartoe hij zich moreel verplicht acht, maar wat niet juridisch kan worden afgedwongen. Het gaat om een puur ethische kwestie en de Staat dient zelf te bepalen hoe hij een en ander daarbij wenst vorm te geven. De rechter kan daarin niet ingrijpen.

2. De procedure

2.1. Het verloop van de procedure blijkt uit:

- de dagvaarding met de daarbij en nadien overgelegde producties;
 - de door de Staat overgelegde productie;
 - de op 15 december 2022 gehouden mondelinge behandeling, waarbij door beide partijen pleitnotities zijn overgelegd.
- 2.2. Ter zitting is vonnis bepaald op 29 december 2023. De vonnisdatum is daarna nader bepaald op vandaag. Vanwege het belang van eiseressen bij duidelijkheid over de te nemen beslissing op zeer korte termijn heeft de voorzieningenrechter, na een schorsing van de mondelinge behandeling, ter zitting mondeling meegedeeld dat, en beknopt gemotiveerd waarom de vorderingen in dit vonnis zullen worden afgewezen.

3. De feiten

Op grond van de stukken en het verhandelde ter zitting wordt in dit geding van het volgende uitgegaan.

3.1. Eiseressen sub 1 tot en met 5 zijn stichtingen en eiseres sub 6 is een vereniging. Zij hebben doelstellingen op verschillende gebieden, waaronder – verkort weergegeven en voor zover dit uit de stukken kan worden afgeleid – het behoud van de identiteit van de Afrikaanse cultuur, de instandhouding van de authentieke Afrikaans-Caribische beschaving, het bundelen van de nazaten van Afro-Surinaamse en inheemse Surinaamse slaven op basis van hun koloniale verleden, het bevorderen van de belangstelling voor de Surinaamse cultuur en het bevorderen van het welzijn van Surinamers in Nederland.

3.2. Op 1 juli 2022 heeft de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (hierna: de Minister) het Adviescollege Dialooggroep Slavernijverleden (hierna: het adviescollege) ingesteld met de opdracht om een dialoog te organiseren over het slavernijverleden en de doorwerking daarvan in de hedendaagse samenleving, gericht op een bredere erkenning en inbedding van dit gedeelde verleden in de Nederlandse samenleving. Daarnaast is aan het adviescollege verzocht om over een aantal zaken advies uit te brengen.

3.3. Het adviescollege heeft op 1 juli 2021 haar rapport van bevindingen aangeboden aan de Minister (hierna: het rapport